Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 250 (9627) | 1974 чылдың октябрь 24, четверг | 1925 чылда үндезилеттинген | Өртээ 2 коп.

ТЮМЕНЬ ОБЛАСТЫҢ СОВЕТСКОЕ РАЙОННУҢ КОМСОМОЛЬСКИЙ ЫЯШ ҮЛЕТПҮР АЖЫЛ-АГЫЙЫ

СОЦИАЛИСТИГ КҮШ-АЖЫЛДЫҢ МААДЫРЫ ЭШ ПАВЕЛ ВАСИЛЬЕВИЧ ПОПОВКА БАШТАТКАН ЫЯШ БЕЛЕТКЭЭРИНИҢ ҮЛГАТТЫР КАТТЫШТЫРГАН БРИГАДАЗЫНЫҢ КОЛЛЕКТИВИНГЕ

Эргим эштер!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитеди кайгамчыктыг бүдүрүлген тиилелге—1974 чылдың социалистиг бедик хүлээлгелерин болгаш ыяш белеткээр талазы-биле тоску беш чылдың даалгаларын хуусаа бетинде күүсеткениңер-биле холбаштыр силерге изиг байыр чедирип тур.

Бүгү улустуң социалистиг чарыжынга идепкейлиг киришкеш, силериниң бригадаңарының коллективи бо чылын 200 муң кубометр ыяшты, а тоску беш чылдың эгезинден бээр ниитизи-биле—600 муң ажыг кубометр ыяшты белеткээн. Ыяш белеткээр үлетпүрге бир бригада ол хире ажылды бир-ле дугаарында кылган.

Күш-ажылды чогаадыкчы ёзу-биле көрүп, ыяш белеткээр техниканы билдилиг-биле ажыглап, кадыр-берт черде аргаыяшты кезип, белеткээриниң вахталыг аргазынга үндезилээш, силер ындыг ыылгарыңгай бүдүрүлге көргүзүүлерин чедип алган силер. Силериниң ажылыңарның дуржулгазын калбаа-биле нептередири ажыл-агыйның иштики курлавырларын улам долдур ажыглаарының болгаш ыяш белеткээриниң бүдүрүлге ажылдарының ажыктыг чоруун белдериниң хөрээнге чугула ужур-дузалыг болур.

Немей алган социалистиг бедик хүлээлгелерин чедиишкиниг күүседип, беш чылдың дооштур чылында күш-ажылчы чаа-чаа чедиишкиннерлиг болуруңарны эргим эштер, силерге күзел тур бис.

Л. БРЕЖНЕВ,

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Чиңгине секретары.

УЛУГ ОКТЯБРЬГА УТКУШТУР

Терлиг-хаяжыларның

үлегери-биле

ПЛАНДАН АЖЫР II МУЦ РУБЛЬ ДЭЭШ

Октябрь байырлалынга күш-ажылчы эки белектиг ужуражыр, тоску беш чылдың тодарадыкчы чылының планныг даалдаларын болгаш бедиткен хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседир талазы-биле Терлиг-Хаяның моңгун суу бүдүрүлгезиниң коллективиниң үндүрген кыйгырыын республиканың мурнакчы бүдүрүлгелериниң бирээзи—Каа-Хем хөмүр-даш разрезинин дагжылары иэзи-биле үүлдүгзүнүп деткээн.

Разрезтиң коллективи беш чылдың баштайгы хүннеринден эгелээш, амгы үеге чедир күрүне планын бедиткен хүлээлгелерин доктаамал ажыр күүседип, республиканың үлетпүр бүдүрүлгелериниң аразында социалистиг чарышка каш удаа бирги черни ал келген. Бо чылдың планныг даалдаларын коллектив база-ла чедиишкиниг боттандырып турар болгаш тос айларның түүнделерип ёзугаар партия обкомунуң бюрозундан, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинден болгаш комсомол обкомундан эки ажылдыг бүдүрүлгелериниң бирээзинге санаткан.

Дагжылар тос айларның бүдүрүлге планын 109 хуу күүседип, пландан ажыр хөй продукцияны бүдүрүп үндүрген. Эрткен чылдың ол үеэнге деңнээрге бүдүрүлгенин ниити хемчээли 20 хуу өзүлделиг болган, 117 муң рубльдиг ажыг орулгазы алдынган.

Тодарадыкчы чылды эки көргүзүүлерлиг доозар, беш чылдың сөолгу чылын чедиишкиниг эгелээринге быжыг үндезинни тургузар дээш каа-хемчилер бо хүннерде улам сорудуг ажылдап турар. Оларның чарыжынга терлиг-хаяжыларның кыйгырыы чаа агымны киргген.

Республикага үнген чаа кыйгырыгны деткивишаан, разрезтиң коллективи эргидеги хүлээлгелерин эде керген. Дагжыларның чаа алган хүлээлгелери улуг. Он бир айларның планын ноябрь 12-де күүседир, ноябрь 7-ге чедир 1 муң 500 тонна хөмүр-дашты казып үндүрер болгаш чыл төнчүзүнге чедир пландан ажыр 11 муң рубльдиг продукциялын сайгарар деп бедиткен хүлээлгени алган.

Н. КАЩАВЦЕВА.

ЭЛЕКТРИКТЕРНИҢ ЧЕДИИШКИНИ

«Востокэлектромонтаж» трестиң бистиң республикада участогунуң (начальниги Л. Ф. Белоусов) электриктери Тываның тудуг организацияларында керээ өзугаар ажылдаар база бир чугула коллектив болур. Бо участоктуң ажылчыннары чуртталга болгаш үлетпүр тудугларының чылыдылга болгаш электри күжү-биле ажылдаар өске-даа дериг-херектелдерни монтажтап тургузып турар.

Участоктуң Кызылда ажылдап турар эш М. Спиридоновка удурткан бригадазының кежигүнери чоокта чаа дөртку микрорайонда 80 дугаар чуртталга бажыңына электри херектелдерни монтажтап кылыр ажылдарны дооскан. Ол бажын бо квартала ажыглаага кирер. Ай планын доктаамал 140—150 хуу күүседип турар бо бригаданың кежигүнери дөртку микрорайонда ажыглалда кирген хөй каат бажыңнарны бүрүү-биле электрижиткен.

В. ДУБОТОВ.

* * *

МАСТЕРСКАЯ СЕПТЕЛГЕЗИ

Машина-трактор болгаш өске-даа көдээ ажыл-агый машиналарын шынарлыг кылып алырынга, ону септээр мастерскаяны эки дерип, механизаторларның ажылдаарынга таарымчалыг байлалды тургузарындан улуу-биле хамааржыр. Ынчангаш Улуг-Хем районнуң «Ак-Туруг» совхозунуң дирекциязы олче кичээнгейни салып турар.

Яков Шульгинге удурткан сантехникчер звенозу гаражтың одалга системазын чаартып кылган. Аңаа одаар хөмүр-дашты дүжүрүп алган.

Гаражтың соңгаларын, эжиктерин чылыглаан болгаш септелге чорударынга таарымчалыг байлал тургустунган. Удавас машина-трактор септелгези бо гаражка тулуктей бээр.

К. КОМБУ.

* * *

ДАЛАЙГА ДАМДЫ ДУЗА

Кызылдың башкы институдунуң студентилери күскү дүжүт ажаан алышкынынга идепкейлиг киржип, көдээниң ишчилериңе улуг дузаны чедиргеннер. Таңдының «Тиилелге» совхозунга институттуң филология факультединиң студентилери бир ай ажыг ажылдаан.

Келир үениң башкылары совхоз ажылчыннары-биле бир дөмей боттарының аразынга социалистиг чарышты калбарткаш, куженнишкиниг ажылдаан.

Ажыл-агыйның Саяа Доржу удурткан № 2 хову бригадазынга ийги курсчулар ажылдап күүзүн. Олар 1.705 га черниң саванын бөлүп, сараатааш, чарышка бирги черни ээлээн. Бо ажылга К. Хертек, И. Уванай, С. Деспилек, Г. Оюн болгаш өскелер-даа идепкейлиг киришкен.

Студентилер ажылдап турган үезинде агитхуудустарны үндүрүп, янзы-бүрү темаларга кежээлерни организэстаан.

Б. САЛЧАК.

* * *

Бай-Хем районда «Хадыңа» колхозтуң Казык-Хөл салбырының № 1 хову бригадазының ажыл-ишчилериңе Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң бөлүк сургуулдары улуг дузаны чедирген. Олар 1093 га черниң тараазын чажажыр, 950 тонна ажыг тараны эки шынарлыг кылдыр арыглаан, күрүнеге дужаган.

Дүжүт ажаан алышкынынга сургуулдар идепкейлиг киришкен.

В. СЮРЮН-ООЛ.

Чөөн-Хемчик районда «Искра» колхозтуң айыг механизатору Кавай-оол Куулар тоску беш чылдың тодарадыкчы дөртку чылының дүжүдүн ажаан алырынга шалыпчы ажылдаан.

ЧУРУКТА: мурнакчы механизатор К. Куулар.

Н. ИРГИТТИҢ фотозу.

РСФСР-ниң Дээди Совединиң доктаамал комиссияларында

РСФСР-ниң Дээди Совединиң транспорт болгаш харылзаа талазы-биле доктаамал комиссиязының хуралы октябрь 22-де болган. Хуралга чугаалашкан айтырыглар болза: «РСФСР-ге автомобиль орударын тударын болгаш ажыглаарын экижидер хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Совединиң 1972 чылдың июнь 30-де үндүрген доктаалын күүседир талазы-биле Алтай крайның, Горький областың ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтериниң, орук организацияларының ажылының дугайы: улус ажыл-агыйының чүктерин соортүр талазы-биле тоску беш чылдың болгаш 1974 чылдың планының даалдаларын РСФСР-ниң Автомобиль транспортунуң министерствозунуң күүседип турарының дугайы.

Алтай край биле Горький областың ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтери болгаш орук организациялары СЭКП-ниң XXIV съездизиниң шинтирлерин база «РСФСР-ге автомобиль орударын тударын болгаш ажыглаарын экижидер хемчеглер дугайында» РСФСР-ниң Дээди Совединиң доктаалын амыдыралга боттандырып турган, орук тудуун калбартын, автомобиль орударын эдилээрин экижидер талазы-биле боттуг ажылды чоруткан деп, кеткелчилер, санал берген депутаттар демдеглээн. Орудар тударының темпилерин күштелдирип, ажыглаарын болгаш эдилээрин экижидериниң бар турар курлавырлары. Алтай край биле Горький области ам-даа четче ажыглаттынмайн турар деп чүвени комиссияның хуралынга депутаттар оон-биле чергелештир демдеглээн.

Алтай край биле Горький областың ажылчы чоннар депутаттарының край, область, хөй-хөй район, көдээ болгаш суур Советтериниң күүскомнары ажыл-агый организацияларында, колхоз, совхозтарда бар турар тудуг машиналарын, механизмнерин, автотранспортту, өске-даа техниканы орук ажылдарынга кириштирер эргизин четпес ажыглап турар деп, депутаттар Ю. А. Шибаев, М. В. Карамаев, оон-даа өскелер демдеглээн.

Райси Советтериниң чамдык күүскомнары болгаш орук организацияларын капитал салыышкынарын, техниканы болгаш ажылчын күштү хөй сайнар объектилерге чашкаап, оон уламындан тудуг хуусаалары оларның узамдыктарынга чедирип турары шын эвес дээрзин комиссияның хуралы демдеглээн.

Чер-чер Советтери колхоз, совхозтарга ажыл-агыйларын иштики орударын тударының айтырыгларынга хамаарыштыр шоолуг ажылдаваан турар, оларны сайзырадырының перспективтиг планнары оларда чок, чер-черге ужур-дузалыг орударны эки эдилээрни, автомобиль орударын тудуп, септээрниң планын колхоз, совхозтарның, үлетүр, тудуг болгаш өске-даа организациларның күүседип турарын контрольдаарын кошкак боттандырып турар деп чүве комиссияның хуралынга депутаттар оон-биле чергелештир демдеглээн.

Комиссияның хуралынга ийги айтырыгның талазы-биле РСФСР-ниң автомобиль транспортунуң министри Е. Г. Трубицын өлеткел кылган болгаш чүк соортүлгелериниң хемчээли беш чылдың үш чылының дургузында 20,8 хуу, чүк саарылгазы—24 хуу үлгаткан деп демдеглээн. 1974 чылдың планын хуусаа бетинде күүседири дээш автомобиль транспортунда калбарган социалистиг чарыш бо чылдың 9 айларынга онаштыр доктаалып бергеи даалданы чедиишкининг күүседирине дуза чедиргеи. Чүктер соортүрүүнүң планын ол үениң дургузында 101,1 хуу болгаш соортүлгелер хемчээлиниң талазы-биле —101,6 хуу күүсеткен.

Депутаттар Н. В. Лемаев, Н. М. Иваницкий, К. К. Костров оларның болгаш оон-даа өскелерниң чугааларына демдеглээнин ёзугаар алырга, 1974 чылдың планын база тоску беш чылдың планын хуусаа бетинде күүседири чүк соортүлгелерни организаларының дешпилгелиг хевирлерин, күш-ажылдың, автомобильдерниң техниктиг ажаалдазын, септелгезин экижидерниң, парктарны артык кезектер-биле чогуур ойуунде хандырарының мурнакчы аргаларын автомобиль транспортунуң ажыл практиказынга эң шалыкын нептередириңер дыка хамааржыр.

Чугаалашкан айтырыгларның талазы-биле чогуур доктаалдарны үндүрген.

(СЭТА).

КҮРҮНЕ ШАҢНАЛДАРЫН ТЫВЫСКАН

1974 чылдың Тыва АССР-ниң Күрүне шаңналдарын дүүн СЭКП Тыва обкомунуң хуралдаар залынга байырлыг байдалга тывыскан. Чогаалчы Салчак Калбакхөрекович Токага «Араттың сөзү» деп роман-трилогиязы дээш (мөчээн соонда) база чурукчу Сергей Кончукович Ланзыга «Мээн Төрээн чуртум дугайында сюита» деп болук чуруктары дээш Күрүне шаңналдарын тыпсыр дугайында Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын эш М. К. Мендуме номчаан, шаңналдарны тывыскан.

Хертек Амырбитовна Тока С. Б. Токаның чогаадыкчы ажылын бедик үнелээнинге өөрүп четтиргенин илередип, совет кижилериниң коммунистиг кижизидилгезинге «Араттың сөзү» деп номнуң ам-даа бараан болурун демдеглээн.

С. Б. Ланзы бедик шаңналды ап тура, ол шаңнал чүгле оон ажылынга эвес, а шалкын сайзырап орар чурулга уран чүүлүнге үнелел деп саналарын чугаалаан, моон соңгаар оон-даа утка-шынарлыг ажылдарны бижиирин хүлээнген.

АКЫ-ДУҢМА УЛУСТАРНЫҢ ЧАҢГЫС ЭПТИГ ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

Узбекистанның Компартиязының ТК-зының болгаш Узбек ССР-ниң Дээди Совединиң байырлыг хуралы

Совет Узбекистан аңы-дуңма республикаларның өг-бүлезинде төлептиг черни эзлеп турар. Бо хүннерде ол республиканың ажылчы чоннары бүгү чурт-биле кады Узбек Совет Социалистиг Республиканың бактаан келгенинің болган Узбекстанның Коммунистиг партиязының тургустуганының 50 чылын демдеглеп турар.

Узбек ССР-ниң ажылчы чоннары боттарының бүгү-ле чедиишкиннерин, социал-экономиктиг болгаш угаан-бодал амыдыралында ёзулуг тоогуудуг бүгү чедиишкиннерин СЭКП-ниң шылгарыңгай лениничи политиказы-биле, Советтер чуртунуң бүгү республикаларының аңы-дуңма дузаламтызы-биле холбаштыр көрүп турарлар. Олар амгы үеге төрээн партияга, оон Төп Комитедиңге, СЭКП ТК-ның эш Л. И. Брежневке баштаткан Политбюрозунга чүректиң ханызындан өөрүп четтиргениниң өстерин илередип турган, СЭКП-ниң XXIV съездизиниң тоогулуг шинтирлерин амыдыралга боттандырарының хөрээнге боттарының бүгү күүжүн бээриниге изиг күзелин илередип турарлар.

Ташкентиниң Уран чүүлдер орудузу—байыр кыр шиметтиниген. Октябрь 22-де аңаа Узбекистанның Компартиязының Төп Комитединиң болган Узбек ССР-ниң Дээди Совединиң республиканың тургустуганының болгаш Узбекистаниың Компартиязының тургустуганының 50 чылынга турасказаткан каттышкан байырлыг хуралы болган.

Залда—Узбекистанның Компартиязының ТК-зының кежигүнери, республиканың Дээди Совединиң депутаттары, партия болгаш совет организацияларының удурткучулары, үлетпүрүнүң көдээ ажыл-агыйының мурнакчылары, эртемниг болгаш культураның ажылдакчылары, Совет Армиязының дайынчылары. База-ла ында — бүгү эвилелдешкен республикалардан, Москва, Ленинград, Иваново хоорайлардан келген хөй санныг аалчылар, ВЛКСМ ТК-ның болгаш Кызыл Туктут Туркестан шериг округунуң төлээлери.

Байырлыг хуралдың киржиичилери эш М. А. Суслов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов оларны адыш часкап уткаангар. Президиумда оларның-биле кады Узбек ССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. М. Магчанов, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. Д. Худайбердиев, Узбекистанның Компартиязының ТК-ның бюро кежигүнери, төлээлер удурткучулары, сураглыг бүдүрүлгечилер, хөй-иниттиниң төлээлекчилери.

Болгариядан, аалчылар — БКП-ниң Хаково округунуң болгаш болгар-совет найыралдың Бүгү-улусчу Комитединиң төлээлери база олуржуп турганнар.

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнүнге кандидат, Узбекистанның Компартиязының ТК-зының бирги секретары Ш. Р. Рашидов байырлыг хуралды ажыткан.

Бистиң бо хүннеривис лениничи идеяларның хереги-биле чырыттынган деп, ол чугаалаан. Ол ССРЭ-ниң улустарының бузулбас найыралын—гранит дег быжыг болгаш океан дег кызыгаар чок найыралын коргузүп турар-дыр.

Чурттуң бүгү нацияларының болгаш бичии-буурай улустарының сырый каттыжарының эге бажын, бистиң улуг найыралывыстың эге бажын улуг Ленин үндезилеп тургустуган. Бистиң партиявыс, оон-даа ооруп, ооруп четтиргенинче, ССРЭ-ниң болгаш Узбек ССР-ниң күрүне гимнилери чаңгыланган.

Байырлыг хуралдың киржиичилери эш Л. И. Брежневти баштадыр СЭКП ТК-ның Политбюро составы хуралдың хүндүүг президиумунга улуг сорук киринишкиниг соңгаан.

Байырлыг марштың аялгазынын адаа-биле Узбек ССР-ниң тугун болган СЭКП ТК-ның, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болган ВЦСПС-тиң турасказал тугун аалга киирип келген.

СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнү, СЭКП ТК-ның секретары эш М. А. Суслов хуралга чүве чугаалаан болгаш ону чыылганнар чылым-биле утказаннар.

СОВЕТ УЗБЕКИСТАННЫҢ 50 ЧЫЛ ОЮ

Эш М. А. СУСЛОВТУҢ чугаазы

Эргим эштер!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары Л. И. Брежневтиң өмүнээзинден силерге — бо байырлыг хуралдың киржиичилериңе болгаш силериниң өүгүүнүңерге республиканың коммунистериңе, бүгү ажылчы чоннарыңга төөгүлүг юбилей, улустуң улуг байырлалы — Узбек Совет Социалистиг Республиканың болгаш Узбекстанның Коммунистиг партиязының 50 чылы-биле холбаштыр чүректиң ханызындан байыр чедирерин чөпшээреп көрүнер! Силерниң республикага байырлыг чагаанның өстерин дамчыдарын чөпшээрецер.

Хүндүлүг даалганы күүседири болгаш силериниң байырлалыңарга киржип „турарымга мээн сагыш-сеткилиңиз ханызындан өөрүп тур мен.

Бо чылын элээн каш эвилелдешкен республикалар чартык чүс чыл болган юбилейин демдеглээр. Ынчаарга бистиң хөй национаалдыг социалистиг Төрээн чуртувустуң республика бүрүзүнүң юбилейи — ниитизвилел, бүгү-улусчу ужур-дузалыг болуушкын-дур.

Ынчангаш бөгүн Совет Узбекистанның 50 чылын силериниң-биле кады бистиң чуртуң бүгү улустары база демдеглеп турар. Бо залда эвилелдешкен республикаларның шупузунуң төлээлерин көрүп турар бис. Мында хөй-хөй миллион орустар болгаш украиннер, белорустар болгаш казахтар, грузиннер болгаш азербайджаннар, латвалар болгаш молдаванар, латыштар болгаш кыргыстар, таджиктер болгаш армяннар, туркменнер болгаш эстоннар. Совет Эвилелиниң бүгү-ле нацияларының болгаш бичии-буурай улустарының ажылчы чоннары база-ла төлээлеттиргеи олуржуп турар. Олар бистиң чуртка коммунизм тургузарыңга улуг салыышкынын киирип турар аңыдуңма Узбекстанның шылгарыңгай чедиишкиннериңе сеткилиниң ханызындан өөрүп турарлар.

Силериниң республикацар улуг болгаш алларлыг орукту эрткен. Төөгүнүң дыка кыска хуусаазының дургузуунда экономиктиг, социал-политиктиг болгаш культурлуг улуг чаартыышкыннар болган. Социал дешилге дээш мурнакчы демиселчилериниң эң-не дидимиблиде күзеп-бодап чораан чүүлдери херек кырында боттанган. Узбек улустуң амыдыралында ёзулуг улуг өскерлиишкиннерни төлептин-биле үнелеп көөр дизе, бөгүнгү кайгамчыктыг херек кырында чүүлдерни шаанда кандыг байдалдыг турганы-биле деңнээгге-ле биллиг бээр.

Ортаакы Азия биле Казахстанны царизм Россияның аграр-чиг-эт алыр кожундаа кылдыр көрүп турган. Ажылчы чоннарны тус черниң феодаалдары хөөргел чокка үптеп, мөлчүп чораан болгаш ислам шажынның карацгы-бүдүүлүк бараан болукчулары оларны кулданып турган. Бо черлерге самодержавиениң көлчүгдели эң-не бужар-бак хевирлерибиле кестүп турган. Улус массалар аш-чутка, зарыг-човуланга болгаш карацгы-бүдүүлүк чорукка кызамдадып турган. Эң ылаңгыя херээженнер коргунчуг, эрге-медел чок байдалга турганнар.

Узбекстанның девискээринге экономика кайы хире хожудаңгай болгаш чөгенчиг бичии турганын совет кижилериниң амгы салгалынга билип алыры безин берге. Маңаа үлетпүр деп чүве херек кырында шуут чок турган. Ол хамаан чок кадагны безин маңаа өскөртен эккеп турган болгай. Чартык ус-дарганчы хевирлиг хөй эвес саныг бүдүрүлге черлери ажылдап турган. Ажылагыйның кол адыры — чер ажылы база чөгенчиг байдалга турган. Эң бөдүүн чепсек-херексел — ыяш андазын болгаш кускун-храй-биле ажылдап, кылган чер дехканин-тараачынын үндүрген күжүн болгаш төккен дериг-даа делир эгидин ыыдавас турган.

Ортаакы Азияның болгаш Казахстанның улустарының культуразы эрте-бурунгу шагдан бээр турып келгеи. Мында шаг-шагының тудугларының кайгамчыктыг тураскаалдары, угулза-синдбилге уран чүүлүнүң болгаш чечен чогаалдың ховар дүүн чогаалдары камгалаттынын артын калган. Ынчалза-даа феодализмниң тергиидээшкини улустарның культура хөгжүлдезин хүлүй тудуп турган. Революция мурнунун Узбекстанының чонунуң 98 хуузу бижих билбес турганын чугаалдарга-ла билдингир-дир.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилелгезинин түүнделинде Узбекстанның ажылчы чоннары өскеда республикалар ышкаш, база-ла социалистиг күрүнелиг боон, ёзулуг хосталганы, үндезин социал чаартылгаларын делгем оруун алган. Ол бүгү-ле боттандырганы улустуң салым-хуузун өскерткен, хаанныг Россияның шаанда хожудаңгай чыткан кыдыг-кызыгаары чер ам бистиң чурттуң чечек-

(Уланчызы 2-ге, 3-ку арынарда).

АКЫ-ДУҢМА УЛУСТАРНЫҢ ЧАҢГЫС ЭПТИГ ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

(Эгези 1-ги арында).

телип турар республикаларының бирөөзи бооп хуулган. Совет эрге-чагырганың чылдарында социалистиг нацияларның найыралдыг өг-бүлезинге база орус болгаш ССРЭ-ниң өскедаа улустарының хүн бүрү, харам чок дузаламчызының ачызында, Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле Узбек Совет Социалистиг Республика экономиктиг, политиктиг болгаш культурлуг хөгжүдеге лениин улуг бурунгаар базымны кылган.

Узбекистаның болгаш Совет Эвилелиниң өске-даа республикаларының социал дешилгениң бединиче күчүлүг ужуугушкуну — Коммунистиг партияның лениичи национал политиказының кайгамчыктыг үре-түңнелдери-дир. Бөгүн бистер Владимир Ильич Лениниң революстуг генийин катап-катап өөренип турар бис. Ооң ады-биле амгы үениң эң улуг чаалап алышкыны, ооң-биле кады ниитилел амыдыралының националдар аразында харылзаазы шыкаш ындыг нарын чүүлге тиилелге база холбашкан.

Маркстың болгаш Энгельстиң идеяларын улам хөгжүтүүшаан, Ленин бистің партияның национал политиказының мөлчүткен улустарының эң үндезин күзел-соруунга болгаш чүткүлүнге таарышкан, оларны Коммунистиг партияга баштаткан ажылчын аңгыны долгандыр сырый каттыштырган ындыг программалыг принциптерин хевирлеп тургускан. Национал айтырыын төөгү өзүгаар боттуг көөр, национал эрге-ажыктарны аңгы талазы-биле үндезилеп тургузар, оларны пролетаржы демиселдиң эрге-ажыктарынга, социализмниң дээди эрге-ажыктарынга чагыртым ужурлуг деп Лениин өөредип чораан.

Коммунистиг партияның национал айтырыының талазы-биле лениичи теориязы болгаш программазы Россияның улустарының национал-хосталгалыг шимчээшкининиң тугу апарган. Ол шимчээшкин царизмге, буржуазиягa, помещиктерниң, феодалдарның туразында эрге-чагырганы удур, эрги делегейниң бүгү күштеринге удур улустың килениниң күчүлүг чалгыы бооп хуулган. Пролетариаттың аңгы талазы-биле демиселин мөлчүткен улустарының хосталга дээш демиселиби-биле шын холбаштырарының үлегер-чижээн бистің партия берген. Аңгы болгаш национал мөлчүгеелиниң, национал башкаланмышкынның болгаш онзаланмышкының эрги делегейинге удур Коммунистиг партия, ажылчын аңгы чаа делегейни — бир нацияны өске нацияны бичин-даа мөлчүвес, кандыг-бир национал артыкшыл турбас ажылчы чоннарының чаңгыс эвиниң делегейин тургускан.

Партия, Ленин пролетар диктатуразының байдалында национал-күрүне харылзааларының дугайында айтырыгны бүгү талаалыг ажылдан кылган, деп эргелиг республикаларның эки тура эвилели хевирлиг хөй националдыг чаңгыс эптиг күрүнеги тургузарының идеязын көдүрүп үндүргеш, хөрек кырында боттандырган. Совет Социалистиг Республикалар Эвилели тургусканы СЭКП-ниң лениичи национал политиказының ёзулуг улуг тиилелгези болган.

Революцияның тиилээни-биле кады ходужаңгай улустар хөгжүлдениң капиталистиг үе-чадазын ажа халааш, социализмге чедип болур дугайында лениичи түңнел теоретиктиг болгаш политиктиг улуг ужур-дузалыг боол турар. Бистің партия ол түңнелге даянгаш, шаанда мөлчүдүп чораан улустарның өске нациялар-биле херек кырында деп эрге чок чоруун шалыкын ёзу-биле узуткаарына болгаш аңаа үндезилээш, хөгжүлдениң капиталистиг эвес оруу-биле чораан, социализмге чедериниге дузалаар дээш бо талазы-биле политиканы амыдыралга үргүлүг чайгылыш чокка чорудуп келген.

Чогум-на ооң ужурундан партияның болгаш чазактың онза сагыш салып турган үүлү Ортаакы Азияга аныяк республикаларны тургузуп, хөгжүдери бооп турган. 1920 чылдың эгезинде Түркфронтукуң төлөөлекчилери-биле дедаазинга В. И. Лениниң мынча деп демдеглээн «...Ында турар улустарга болгаш биче-буурай чоннга хаанныг болгаш Совет эрге-чагырганың аразында ылгалды көргүзер ужурлуг үлегерлиг, культурлуг социалистиг күрүнеги Туркестанга тургузар ужурлуг бис... Ооң-биле Совет Туркестан империализмге дарлаткан көжа-хелбээ биче-буурай улустарны хаара тудар болгаш тодаргай үлегер-чижек көргүзер тоң болу бээр» («Правда», 1927 чылдың апрель 22-де).

Ол сорулганы херек кырында боттандырып чоруткану бүгү делегейге төөгүлүг ужурдузалыг. Амгы үеде Ортаакы Азияның республикалары болгаш Казахстан социализмниң Чөөн чүкте өшпес сылдызы бооп турар.

Бүдүрүлгениң чепсек-херекселдерин нинтикиң өөрүзү болдуларының, ажылчын аңгы биле колхозчу тараачыларының, улам бызыккан эвилелинге, мөлчүгелден, социал болгаш национал дарлаалан хосталган күш-ажыллың бүгү кижилериниң сырый каттыжыышкынына үндезилеттинген ниитилел-политиктиг тургузуг Узбекистанда Совет Эвилелиниң өске бүгү республикаларында ышкаш чайгылыш чок боттаныр, тургустунган. Социалистиг ниитилел харылзаалары улустың улуг тургузукчу күжүн, массаларның инициативазын болгаш чогаадыкчы чоруун өттурган түңнелинде, Узбекистаның экономиказы болгаш бүгү овур-хевири таныттымас кылдыр чаартыгган.

Узбекистаның тургузукчу кол күжү ажылчын аңгы бооп турар. Чартык чүс чыл мурнунда фабрика-завод ажылчыннары барык чок турган республикада ам олар ийи хире миллион чеде берген. Совет эрге-чагырганың чылдарында маңаа үлетпүрүң чүс ажыг адырларының 1 муң 300 ажыг улуг-улуг бүдүрүлге черлерин тудуп тургускан. Мында хоорайларны тудуп, газ дамчыдар хоорзаларны салып, каналдарны казып, самолёттарны, тракторларны, экскаваторларны, амгы үениң хөвеч ажаар машиналарын, нарын технологтуг дериг-херекселдерни болгаш өске-даа хөй-хөй түүлдерни кылып үндүрүп турар апарган.

Узбекистан сөөлгү беш чыл дургузунда чурттуң өөнүг металлургиязының улуг төөгү болу берген. Чести, цинкти, быжыг бүдүштүг металлдарны кылын үндүрери улам көвүдеп, алдын казары немежип турар.

Индустрияның соксаал чокка хөгжүлдезиниң ачызында эрги хоорайлар таныттымас кылдыр чаартынган. Ангрен, Алмалык, Навои, Заревшан, Газли, Кунград болгаш үлетпүрүң база культураның оон-даа өске чаа-чаз төптери тывылган.

Узбекистаның ажылчын аңгызы бистің чурттуң маадырлыг ажылчын аңгызының алдарлыг отрядтарының бирөөзи. Шаанда шагда ядыы-түрецги, чедимес болгаш эрге-медел чок чоруукка туттурган декханнар ам черниң ёзулуг эзлери, аас-кежиктиг амыдыралдың тургузукчулары апарган. Колхоз тургузуунуң тиилелгезибиле декханнар ам социалистиг ажыл-ишчилериниң аңгызы бооп хуулган. Олар ажылчын аңгы-биле сырый эвиледелешпишаан, чаа ниитилелди тургусчуп турарлар.

Республиканың ажылчын аңгызының колхозчу-тараачыннарының, бүгү ажылчы чоннарының бир демниг күжениишкининиң түңнели болур чаартывган узбек черни көрүп тур бис. Узбекистан суттарылга бугаларының сырый четкизи-биле шыптынган. Улуг-улуг суг хөөлбектерин тургускан. Шаанда куруг чыткылаан миллион-миллион гектар черлер ам чечектелген ногаан шыктар бооп хуулган. Көдээ ажыл-агыйы суттарылгага үндезилеттинген чаңгыс-даа капиталистиг чуртта чок, ындыг сайзыраңгай ирригация-мелиоративтиг система ам республикада бар апарган.

Совет күрүне көдээ ишчини амгы үениң бедик бүдүрүкчүдүг техниказы-биле чепсеглээн, бүдүрүлгеге эртемниң эң чаа чеднишкиннерин бараан болдурган, колхозтарны болгаш совхозтарны чемнишдилгелер, химикаттар-биле улам хөй хандырып турар. Бо бүгү чер болгаш мал ажылын хөгжүдеринге чаа-чаа чеднишкиннерни чедип ап, колхоз-совхоз бүдүрүлгезиниң ажыктыг чоруун улгаттырарынга дузалап турар.

Республиканың көдээ ишчилериниң чеднишкиннериниң дугайын чугаалаарда, узбек хөвеңчилериниң кайгамчыктыг чеднишкининиң дугайы онза демдеглексенчиг-дир. Шынап-ла эштер, ол хире улуг өзүлдени чедип алырда, кайы хире күштү, чогаадыкчы инициативаны үндүрүп, бодунуң ажыл-хөрээнге кайы хире ынак болуру херек-тир деп, чугаалаксап тур мен: чартык чүс чыл мурнунда 200-ле муң тонна турганындан бо, юбилейлиг чылда 5 миллион тонна четкен чиг хөвеңни бүдүргеп-дир! Бо дээрге хөвеңчилериниң, Узбекистанның бүгү ажылчы чоннарының күш-ажылчы шылгараңгай тиилелгези-дир!

Эрткен бежен чыл Узбекистанның культурлуг амыдыралының хайныыкшынныг хөгжүлдезиниң үеги болган. Культура революциязы үжүтелдеп эгелээн. Республиканың амгы үеде барык оң муң ниити билиг школазы, 41 дээди өөредилге чери, ийи чүс хире эртем албан черлери болгаш толевилел-конструктор организациялары бар апарган. Совет эрге-чагырганың чылдарында өскен интеллигенция отрядында улус ажыл-агыйының ийзы-бүрү адырларының чүс-чүс муң специалистери, башкылар, эмчилер, эртем ажылдакчылары, литератураның болгаш уран үүлдүң ажылдакчылары бактаан турар.

Күш-ажылчы интеллигенция республиканың бүдүрүкчү күштерин хөгжүдеринге, эртем-техниктиг дешилгени шапкынчыдарынга, угаан-бодалдың үнелиг үүлдерин улгаттырарынга, чаа кижини кижизидеринге эң идепкейлиг киржип турар. Узбек улустуң угаан-бодал культуразы коммунистиг идеялар-биле сиңиккен болгаш литератураның, чуруулганың, театр болгаш музыка уран үүлүнүң дыка хөй талантылыг чогаалдары-биле байлакшаан. Узбекистанга төрүттүнген ол чогаалдар совет социалистиг культураның эртинезинге каттыжыр киргеш, бистің бүгү улузувустуң байлаа бооп турар.

Социализмниң эң улуг чаалап алышкынларының бирөөзи хөрээженнериң хосталганы болур. Совет эрге-чагырга хөрээжен кижиге эр улус-биле деңгеренгеш тывыскан. Ынчалза-даа оларның херек кырында деңгеліг эргелиг чоруун хандырар, эргиг шагның каржы чурумнарын узуткаар, оларны чаа амыдыралга, культурага, ниитиниң ажыктыг ажылынжинге идепкейлиг киржиринче, политиктиг амыдыралга хаара тудар ужуралуг турган. Ол эң ылаңгыя Ортаакы Азияның республикаларына берге болгаш нарын херек бооп турган.

Улуг экономиктиг болгаш ниитилел чаартылгаларының, партияның кызымаккай ажылының түңнелинде Узбекистанның хөрээженнери ёзулуг хосталганы алганнар. Олар каргыштыг думаалайны уштуп октаваш, өөренип, ажылдап, чаа амыдыралды тургузуп эгелээннер. Чер-ле болганда — үлетпүрде болгаш көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезинде, чырыдыышкында болгаш кадык камгалалында, эртемле болгаш культурада, өзүп олурар салгакчыларны кижизидеринде болгаш ниитилел-политиктиг ажылда-даа Узбекстанның хөрээженнери эң идепкейлиг киржип, экономиканы база культураны хөгжүдеринге улуг салыышкыны киирип турарлар. Хөрээженнер республиканың улус ажыл-агыйында ажылдап турар чонунуң 40 ажыг хуузу. Олар чырыдыышкын ажылдакчыларының аразында чартыктан хөй кезин, а кадык камгалалында — 73 хуу бооп турар.

Хөрээженнер күрүне херектерин эргелеп-башкарарынга идепкейлиг киржип турар. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң тоску чыыжының составында Узбекистандан 24 хөрээженнер бар. 39 муң хире хөрээженнер республиканың Дээди Совединиң, Каракалпак АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш черлер Советтериниң депутаттары бооп турар. Бистің партиявыс болгаш Совет күрүневис хөрээженнериң эрес-шудургу, буянныг ажыл-ижин бедии-биле үнелеп турар. Республиканың 40 муң ажыг хөрээжен ажыл-ишчилери ССРЭ-ниң орденнери болгаш медальдары-биле шаңнаттырган, оларның 108-инге Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры деп атты тывыскан. Узбекистанның деңгеліг, хосту кыстары коммунизм тургузукчуларының биригиг одуругларында чоруп орар. Оларга алдар болгаш хүндү!

Эштер!

Бүгү совет республикаларда ышкаш, Узбекистанда канчаар-даа аажок улуг социал-экономиктиг база культурлуг чаартылгалар, лениичи партияга удуртканы бистің чурттуң бүгү улустарының ниити күжениишкининиң-биле чедип алдынган. Совет Социалистиг Республикалар Эвилели хосту улустарның чаңгыс эвиниң болгаш найыралының төөгүге кажан-даа көстүп көрбээн чаагай харылзааларының дириг барымдаазы бооп турар. Ук найырал — социализмниң кайгамчык улуг чаалап алышкынарының бирөөзи, бистің совет ниитилелдиң күчүлүг шимчедикчи күжү. Ук найырал — эң-не буянныг эчис сорулга болур коммунизм тургузуушкунуңнуң хөрөө дээш чурттуң бүгү националдарының ажыл-ишчилериниң чогаадыкчы хейалының төнчү чок үндезини болур.

Акы-дуңма найыралдың ёзузу революцияның болгаш хамааты дайынының чылдарында, чуртту индустриализастаарының, көдээ ажыл-агыйны коллективизастаарының үезинде болгаш культура революциязының боттанышкынының үезинде калбарып база быжыгын келген. Ук найыралдың чаныш-сыныш чок күжү эрткен дайынның кадыг-дошкын чылдарында тодаргай илерээн.

Келир чылын 30 чылын демдеглээр деп турарывыс, кижи төрелгетениң эң өөрзениг дайзыны — гитлержи фашизмни баскан тиилелге Совет Эвилелиниң бүгү улустарының канчаар-даа аажок улуг күжениишкининиң болгаш каразогалдарының куселивисте, бистің бүгү улузувустуң ажыктыг ажылынжинге идепкейлиг киржиринче, политиктиг амыдыралга хаара тудар ужуралуг турган. Ол эң ылаңгыя Ортаакы Азияның республикаларына берге болгаш нарын херек бооп турган.

Улуг экономиктиг болгаш ниитилел чаартылгаларының, партияның кызымаккай ажылының түңнелинде Узбекистанның хөрээженнери ёзулуг хосталганы алганнар. Олар каргыштыг думаалайны уштуп октаваш, өөренип, ажылдап, чаа амыдыралды тургузуп эгелээннер. Чер-ле болганда — үлетпүрде болгаш көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезинде, чырыдыышкында болгаш кадык камгалалында, эртемле болгаш культурада, өзүп олурар салгакчыларны кижизидеринде болгаш ниитилел-политиктиг ажылда-даа Узбекстанның хөрээженнери эң идепкейлиг киржип, экономиканы база культураны хөгжүдеринге улуг салыышкыны киирип турарлар. Хөрээженнер республиканың улус ажыл-агыйында ажылдап турар чонунуң 40 ажыг хуузу. Олар чырыдыышкын ажылдакчыларының аразында чартыктан хөй кезин, а кадык камгалалында — 73 хуу бооп турар.

Хөрээженнер күрүне херектерин эргелеп-башкарарынга идепкейлиг киржип турар. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң тоску чыыжының составында Узбекистандан 24 хөрээженнер бар. 39 муң хире хөрээженнер республиканың Дээди Совединиң, Каракалпак АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш черлер Советтериниң депутаттары бооп турар. Бистің партиявыс болгаш Совет күрүневис хөрээженнериң эрес-шудургу, буянныг ажыл-ижин бедии-биле үнелеп турар. Республиканың 40 муң ажыг хөрээжен ажыл-ишчилери ССРЭ-ниң орденнери болгаш медальдары-биле шаңнаттырган, а 280 кижээ Совет Эвилелиниң Маадыры деп атты тывыскан.

Ол кадыг-берге дайын чылдарында Узбекистанның ажылышчылери тиилелге шагын чоокшуладыр деэш бүгү чүүлдерни кылган. Дайын эгезинде фронтулар чоогунда районнардан республикага чүс хире улуг үлетпүр бүдүрүлгелерин көжүрүп эккелген. Инженерлер болгаш техниктер ук бүдүрүлгелерни кыска хуусаа иштинде ажыглалга киргеш болгаш ооң каш-ла неделя болганда олар фронтуга эргежок чугула продукцияны берип эгелээн.

Совет Эвилелиниң дайзынга эжелеттирген областарындан келген чүс-чүс муң өг-бүлелер дайын үезинде силерниң республиканың хоорайларына болгаш кишлактарына чылыг хүлээп алышкынга бүргеткенин совет кижилер өөрүп четтириишкин-биле бодап чоруур. Дайын үезинде ада-иезин оскунган хөй-хөй ургуларны узбектер азырап өстүрүп каан болгаш кижизиткен.

Эрткен дайында совет улустуң кылган улуг маадырлыг хөрээ чүс-чүс чылларда оңуп читпес. Чалбыыштыг патриотчу, интернационалчы, коммунизм дээш эрес-дилим, туруштуг демиселчи кижилериниң чаа салгалдары эрткен үениң маадырлыг чаңчылдарынга кижизиттинип турар.

Совет Эвилелиниң улустары кижи төрелгетениң бүгү төөгүзүнүң иштинде эң-не кадыгдошкун дайынга тиилекчи бооп үнгеш, бодунуң бүгү энергиязын улус ажыл-агыйын дүргеп катап тургузарынче, коммунистиг тургузуушкунуң сорулгаларын шиитпирлээринче углаан. Ол сорулгаларның улуг чаагайы, эчис сорулгаларының болгаш эрге-ажыктарының чаңгыс дайы бистің чурттуң бүгү нацияларының болгаш биче-буурай улустарының улам сырый каттыжарынга идиг бооп турар.

Совет кижилериниң аажычаңының ханы шынары болгаш нормазы апарган пролетаржы интернационализмниң идеологиязының бүрүн тиилелгези лениичи партияның улуг чаалап алышкыны бооп турар. Бистің кымга-даа аштырбас күүг-күжүвүс, совет республика бүрүзүнүң чедишкининиң магадылалы шак-ла ында.

Улустарың интернационалчы акы-дуңма ёзузунуң сорук киирикчи күжү хөй-хөй маадырлыг херектерни кылырынга үндезин бооп турар. Үзүскенде Аш ховуну шиңгээдип алганы ук херектериниң төөгүзүнге алдарлыг арын бооп кирген. Ижер суг-даа, амыдырал-чуртталга-даа чок турган эң куруг черни үңүш-дүжүткүр шөлдер кылдыр хуулдурар деп кончуг нарыа сорулгаларны шиитпирлээни узбек улустуң өске-даа совет республикаларының ажылчы чоннарының канчаар-даа аажок улуг күжениишкининиң, күрүненің улуг дузаламчызының ачызы-дыр. Узбектер, казахтар, таджиктер, кыргыстар, түрүкмендер, өзбектер, украиндар, молдаванлар, армяндар, грузиндер, литвалар, латвиялар, эстондар, карелдер, татарлар, башкырлар, чуваштар, мордвалар, удмуртулар, марилер, коми-чыдыстар, якутулар, буряттар, тывалар, алтайлар, хакастар, чеченнер, ингушулар, даргинцилер, лезгиндер, кумыктар, ногайлар, калмыктар, адыгейлер, черкестер, карачайлар, балкарлар, осетиндер, абазиндер, кабардинцилер, чечен-ингушулар, ногайлар, калмыктар, адыгейлер, черкестер, карачайлар, балкарлар, осетиндер, абазиндер, кабардинцилер, чечен-ингушулар, даргинцилер, лезгиндер, кумыкт

АКЫ-ДУҢМА УЛУСТАРНЫҢ ЧАҢГЫС ЭПТИГ ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

(Төнчүзү. Эгези 1-ги, 2-ги арыннарда).

Эргим өңүктер! Узбек Совет Социалистиг Республиканың тугунда Ленининң ийи ордени биле Улустарның найыралы орден бар. Коммунизмниң тиилелгези дээш бүгү совет улустарның демиселиниң иинти херээнге Узбекистанның ажылчы чоннары төлептиг үлүг-хуузун киргеннинің дугайын ол шаңналдар кандыг-даа сестерден артык чечен-мергенбиле чугаалап турар. Үш дактыр орденниг Узбекистан бодунуң 50 чыл болган ою-биле холбаштыр дөрткү орден-биле — Октябрь Революциязы орден-биле шаңнатканының дугайын силерге дыңнадыры меңээ аажок өөрүнчүг-дүр.

Оон-биле холбаштыр ССРЭ-ниң Дээди Советининң Президиумунуң Чарлыын номчуурун чөпшээреп көрүңер.

(Хуралдың киржикчилери үзүктел чок адыш часкап турда эш М. А. Суслов Узбек ССР-ни Октябрь Революциязы орден-биле шаңнаар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советининң Президиумунуң Чарлыын номчаш, республиканың тугунга ордении кадап берген).

Эргим эштер!

Байырлыг хуралдың киржикчилеринге, ажылчын аңгыча, колхозчу тараачыларга, интеллигенцияга, Узбекистанның бүгү ажылчы чоннарынга бедик болгаш телептиг шаңналбиле холбаштыр бистің партиявыстың Төп Комитединиң, ССРЭ-ниң Дээди Советининң база Совет чазактың мурнундан иниг болгаш чүректің ханыындан байыр чедирип турмен.

Узбек Совет Социалистиг Республика делгерезин!

Узбекистанның Коммунистиг партиязы делгерезин!

Совет Социалистиг Республикалар Эвилели делгереп, быжыгып турзун!

Совет улусту коммунизмниң тиилелгезинче бүзүрелдиг аптар чоруур Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы делгерезин!

(Эш М. А. Сусловтуң чугаазын чыылганнар кичээнгейлиг дыңнаан болгаш адыш часкаашкыннары чаңгыс эвес удаа үзе кирип турган).

* * *

Узбек Совет Социалистиг Республиканың болгаш Узбекистанның Компартиязының 50 чыл оюнуң дугайында СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнүнге кандидат, Узбекистанның Компартия ТК-зының бирги секретары Ш. Р. Рашидов иletкел кылган. Оны чыылганнар чылыы-биле уткаан.

Ам республикавыстың тугунда ийи Ленин ордении-биле болгаш Улустарның найыралы орден-биле кожа база бир бедик шаңнал бар апарган. Ук шаңнал Улуг Октябрьның идеяларының тиилелгезинің демдээ болуп, улузувустың чартык чүс чыл дургузунда эрткен демиселчя, күш-ажылчы оруун төлептиг каастап турар деп чүвеге кызыгаар чок өөрүн турар аас-кежиктиг-дир бис.

СЭКП Төп Комитединиң, ССР Эвилелиниң Дээди Советининң Президиумунуң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң чайыннанчак, изиг байыр чедирген чагаазын, республиканы шаңнаар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советининң Президиумунуң Чарлыын хайнышкынныг өөрүп, улуг сорук киришкиннинг уткуп дыңнадывыс. Оларда социалистиг революцияның тиилелгези, делегейде эң баштайгы социалистиг күрүневи быжыглаары дээш демиселге болгаш Төрээн чуртту камгалаарынга . Узбекистанның ажылчы чоннарының ачы-хавыязын, коммунистиг тургузуушкунга оларның чедишкиннерин бедин-биле үнелээн деп, иletкелчи чугаалаан.

Чүректің ханыындан байыр чедирген сөстер дээш, совет Узбекистанның чедишкиннерин бедин-биле үнелээни дээш, чаагай күзелдерин илергейлээни дээш СЭКП Төп Комитединге, ССРЭ-ниң Дээди Советининң Президиумунга болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинге үректің ханыындан өөрүп четтиргенин Ш. Р. Рашидов Узбекистанның Компартиязының Төп Комитединиң, Узбек ССР-ниң Дээди Советининг биле Министрлер Чөвүлелиниң өмүнээзинден, республиканың коммунистериниң, бүгү ажылчы чоннарының өмүнээзинден илергейлээн.

Коммунистиг партияга үректің ханыындан чалбыыштыг ынак болгаш кызыгаар чок бердинген бистің республиканың ажыл-ишчилери төрээн партиязынга моон соңгаар-даа чайгылыш чок шынчы болур, иштики база даштыкы политиказын кезээде болгаш бүгү тала-биле деткинр, шынчы ленинчи, коммунизм дээш мөгаг чок демиселчи Леонид Ильич Брежневке баштаткан партияны, оон ленинчи Төп Комитедин чаңгыс эптиг эдерер бис деп хүндүткелдин-биле даңзыраглап турар.

Узбекистанның ажылчы чоннары республиканың эрткен оруун юбилей байырлалынын хүннеринде сеткил ханыышкынныг түүнней көрүп турардыр. Узбек улустун хөй-хөй салгалдарының эң эки бодалдары болгаш эпереллиг күзелдери амгы Узбекистанның кайгамчыктыг чаагай амытыралында боттанган деп чүвени бодуңнуң иниттилел хөгжүлдезинче кедүүлүп үнген.

Амгы Узбекистан — социалистиг республика, күчүлүг хөй адырлыг үлетпүрүүг, техника-биле чепсеңгеген көдээ ажыл-агыйлыг, амгы үениң чаа эртемниг болгаш чайыннанчак тускайлаң амыдыралдыг культура тургустунган чер болуу берген.

Республиканың амгы күчүзү-биле деңнепки дег кандыгдаа барымдаа революция мурнунда үеле турбаан. Үлетпүр продукциязын будүреринің хемчээли эрткен 50 чыл дургузунда 144 катап улгаткан. Ам республикада аъш-чем аймааның үүл-бүрү продуктуларындан, пөстерден, идик, хептен эгелээш нефть биле газка, хөмүр-даш казып тыварынга, электроэнергияга, каңга, кара металлдар прокадынга, коргулчунга, алдынга, минералдыг чемишчидилгелерге, хөвең ажаан алыр күчүлүг машиналарга, тракторларга, сеялкаларга, пөс аргыыр, электротехникиг дериглерге, насостарга, тудуг техниказынга, самолөттарга болгаш электроныг эң нарын аппаратурага чедир хамык чүвени будүрүп турар.

Узбекистанның индустриязы тоску беш чылда эки темпилерлиг ажылдап турар. План өзугаар даалгаларны хуусаазындан эрте күүсеңгин турар.

Республиканың делгемнериниге эрткен чартык чүс чыл дургузунда кылымаал далайдар калбарын, хемнер саалама ага берген, ховар дээн гидротехникиг дериглерин тудуп турган, техника-орук болгаш автомобиль оруктарының аргыжылга шугумнары муң-муң километр дурттуг шөйлү берген. Совет Узбекистанның девискээр чуруунга чаа 50 хоорай тыптып келген. Чурттакчы чоннуг көдээ черлер чаартынган болгаш чаагай-жыттынган деп, Ш. Р. Рашидов демдеглээн.

Өөрүнчүг чаартылгалар көдээ ажыл-агыйга болган. Республикада бедик механизастаан улуг-улуг колхоз, совхоотар тургустунган. Оларның экономиказы чылдың-на улам быжыгып, көдээ ажыл-агый продукциязын будүрери көвү; деп, ховуларың болгаш фермаларның ажыл-ишчилериниң чаагай чоруунуң деңнели бедип турар.

Чурттуң хөвең будүрер хол базазы Узбекистан болгай. Ол оон-биле чергелештир мал, чер ажылынын өске-даа продуктуларының база улуг будүрүкчүзү боон турар.

Көдээ ажыл-агый эрткен он чылдың дургузунда, СЭКП ТК-ның март (1967 чылда) Пленумунуң соонда оннза өскү чедишкиннерлиг болган. Республикага суггат ажылы болгаш чер мелиорастаары, көдээ ажыл-агый будүрүлгезин химжидип, комплекстиг механизастаары калбаа-биле сайзыраан.

Хөвең тарымын сайзырадырының чедишкиннери улуг. Узбекистанның чер ажылдакчылары, бүгү ажыл-ишчилери аны-дуңма совет республикалар биле социалистиг чурттарның улустарының мурнунга боттарының интернационалчы хүлээлгезинге шынчызын ыдыктыы-биле кадагалап, хөвең будүрерин соксаал чок көвүдеп турар. Сөөлгү он чыл дургузунда оон ажаан алган иниги дүжүдү 43 миллион тонна хире болган.

Бөгүн Узбекистан хөвең белеткээрининг улус ажыл-агый планын күүсеткенин Төрээн чуртка айыткан тур. Күрүнеге бедик шынарлыг 4580 муң тонна чиг хөвеңни савалап берген. Белеткелдер дугайында республиканың түүнней дыңнадыынга күзенчиг 5000000 тонна чурагайны бижип каарывыс үеге чедир санныг хонук арткан.

Бо чылын хөвең ажаан алырының болгаш белеткээрининг көстүп көрбээн темпилери чедип алдынган. Бир хүн дургузунда хүлээдиг бээр хөвең чыл планының дөрт хуузу, 180 муң тонна чедип турган. Республика барык ынча хөвеңни чартык чүс чыл мурнунда бүгү сезон дургузунда ажаан алыр чораан.

Улузувуска культура революциязы хайгамчыктыг үреттүнделдери берген. Улуг Октябрьын будуузунде ук шудургу ажыл-ишчи база бир улуг өөрүшкүлүг болган: Тыва АССР-ниң Дээди Советининг Президиумунуң Чарлыы-биле республиканың алдарлыг дагжызы деп хүндүлүг атты аная тывыскан.

База-ла эш Дресвянников биле кады ол хүндүлүг аттың эдилекчизи болу берген бистің өске бир мурнакчывыс Кадыргы Дөңгүр-оолович Бууларның юбилейге хуунда күш-ажылчы белээн дыңнадын каайн. Ол чер өрүмнээр сташоктуң машинизи болуп ажылдап турар. Тос айларда 550 метр черни өрүмнээр планын 109 хуу боттандырган.

— Разрезтің бо үеге чедир план күүселдезиниң дугайында кысказы-биле таныштырып көрүңерем, Андрей Андреевич?

— Тос айларының кысказы-биле чугаалапсымза-ла номчукчуларга билдине бээр. Хөмүр-даш тывыжының тос айларда планныг онаалдазы 380 муң тонна турган, а херек кырында коллектив ону 37,3 муң тоннага ажыр боттандырган. Хөмүр-даш казар черни белеткээр ажылдарның планын 103 хуу боттандырдывыс. Кол көргүзүг — продукция сайгарарының чыл планын коллектив күүседириниң кырында келген.

— Участоктар аразында чарыштың түүнээн силер бе?

— Ийе. Тос айларның болгаш үшкү кварталдың түүнелдерин өзугаар Чадаананың даг-транспорт участогу биле Каа-Хемнин даг участогунуң аразында чарыштың бирги черин каа-хемчилер (участок начальниги В. С. Елисеев) чаалап алган.

— Ажаа кандыг факторлар дээштиг үмүр-дузалыг болганы?

— Бистің тус-тус экипажтарывыстың хүн бүрү канчаар, кандыг түүнелдиг ажылдап турарын бистер тускай самбырага түүнней үндүрүп турарывыс кижилерни сорук киирин турар. Былган ажылының үреттүнели каракка илден, кулакка дыңналып турар болза, кижилериниң ажыл-ишке сундулуу, сорукку бедиир.

Борта мырынай бо хүннердеги тодаргай чижектерге доктаап көрейн. Эрткен тос айларның экипажтар аразында чарыжының түүнелин үндүрдүвүс. Баш удур чугаалап каайн: хоочуннар бо удаада база-ла адын сыкпаан. Олар бо-дур: «ЭКГ-4,6» деп маркалыг № 4 экскаваторнун улуг машинизи Николай Дмитриевич Андрияновка удурткан экипаж чылдың тос айларында 487 муң кубометрниң орнунга 567 муң кубометрни, азы пландан ажыр 80 муң кубометр хөмүр-дашты казып тыпкан. Ук экипаж чылда алган социалистиг хүлээлгезин сентябрь 15-ке чедир-ле бүрүн боттандырыпкан. «Шахтержу алдар» деп херек демдээниң үшкү чергезиниң чоокта чаа эдилекчизи болган Николай Дмитриевичниң ол экипажы коллективке чарыштың бирги черин алганы дээш администрацияның 50 рубль шаңналын, чыл планын эрте күүсеткени дээш 100 рубльдің мактаал шаңналы-биле катай ап турары бо.

№ 3 экскаваторнуң коммунист Николай Маркелович Дресвянниковка удурткан экипажы эрткен тос айларда база-ла тергиин эки көргүзүглери-биле бисти өөрткен. Ол үениң дургузунда ук экипаж 200 муң кубометр даг массазын каскаш, чүдүрүп чорудар планныг онаалдазын 44 муң кубометрге ажыр боттандырын, чарыштың тиилекчизиниң негелдезин күүсеткен. Чылда ол талазы-биле социалистиг хүлээлгезин ол экипаж база-да ажыр боттандырып шыдаан. Мынчангаш ол экипажтың дөрт кежигүнери база-ла үстүнде өөрү дег шаңналмакталга четкен. Николай Маркелович болу бо будүрүлгениң хоочуннарының бирээзи, бо тодарадыкчы чылдың социалистиг чарыжының тиилекчизи деп херек демдээниң эдилекчизи болган мырынай бо байырлал будуузунде ук шудургу ажыл-ишчи база бир улуг өөрүшкүлүг болган: Тыва АССР-ниң Дээди Советининг Президиумунуң Чарлыы-биле республиканың алдарлыг даг-жызы деп хүндүлүг атты аная тывыскан.

База-ла эш Дресвянников биле кады ол хүндүлүг аттың эдилекчизи болу берген бистің өске бир мурнакчывыс Кадыргы Дөңгүр-ооловичи Бууларның юбилейге хуунда күш-ажылчы белээн дыңнадын каайн. Ол чер өрүмнээр сташоктуң машинизи болуп ажылдап турар. Тос айларда 550 метр черни өрүмнээр планын 109 хуу боттандырган.

— Разрезтің бо үеге чедир план күүселдезиниң дугайында кысказы-биле таныштырып көрүңерем, Андрей Андреевич?

— Тос айларының кысказы-биле чугаалапсымза-ла номчукчуларга билдине бээр. Хөмүр-даш тывыжының тос айларда планныг онаалдазы 380 муң тонна турган, а херек кырында коллектив ону 37,3 муң тоннага ажыр боттандырган. Хөмүр-даш казар черни белеткээр ажылдарның планын 103 хуу боттандырдывыс. Кол көргүзүг — продукция сайгарарының чыл планын коллектив күүседириниң кырында келген.

— Участоктар аразында чарыштың түүнээн силер бе?

— Ийе. Тос айларның болгаш үшкү кварталдың түүнелдерин өзугаар Чадаананың даг-транспорт участогу биле Каа-Хемнин даг участогунуң аразында чарыштың бирги черин каа-хемчилер (участок начальниги В. С. Елисеев) чаалап алган.

(СЭТА).

Мурнакчылар-биле интервью

ОЛАР СӨЗҮН ЭЭЛЭЭН

«Будүрүлгечи бедик көргүзүглери дээш база Совет Тыванын 30 чыл оюнга турасказаткан республиканың үлетпүр будүрүлгелериниң аразынга калбарган социалистиг чарыжынга чедип алган чедишкиннери дээш «Красноярск хөмүр-даш» комбинатының Каа-Хем хөмүр-даш разрезин Тыва АССР-ниң Дээди Советининг Президиумунуң Хүндүлел бижии-биле шаңнаар» дээн Чарлыкта бо одуругларга хамаарыштыр чүве чугаалап бээрин Каа-Хем хөмүр-даш разрезиниң директорунуң оралакчызы **А. А. Гладышкинден** бистің корреспондентивис дилээн.

— Андрей Андреевич, баштай бедик шаңналды алганыңар дээш байыр чедиреринь чөпшээреңер! Силерниң коллективиңер бо чедишкиннерни чүнүң ачызында чедип алганын чугаалап көрүңерем?

— Чылдың эгезинде-ле разрезтің бүгүле адырларының, цехтерининг, түс-түс ажыл-ишчилериниң ортузунга социалистиг чарышты дээштиг кылдыр организастаарын чедип алыр деп сорулганы салгаш, партия, профэвилел организациялары администрация-биле кады коллективтиң иштинге ол чарыштың негелделерин тодаргай ажылдап кылган. Ол негелделерни өзугаар ай санында-ла экипажтар, цехтер аразында чарыштың тиилекчилерин илередип, оларны шаңнап, мактап келген. Разрезтин участоктарының аразында чарыштың түүнелин квартал аайы-биле үндүрүп, тиилекчиге шилчиир Кызыл тукту тыпсын турар. Азы оон-даа тодаргай чугаалаарга, республиканың юбилейинге алдар болдурган чарышка бистің шаңнаа четкен күш-ажылчы тиилелгевис хамыктың мурнунда коллектив кежигүннериниң чарышка шудургу ажылдап келгениниң түүнели болур.

— Ажаа кандыг факторлар дээштиг үмүр-дузалыг болганы?

— Бистің тус-тус экипажтарывыстың хүн бүрү канчаар, кандыг түүнелдиг ажылдап турарын бистер тускай самбырага түүнней үндүрүп турарывыс кижилерни сорук киирин турар. Былган ажылының үреттүнели каракка илден, кулакка дыңналып турар болза, кижилериниң ажыл-ишке сундулуу, сорукку бедиир.

Борта мырынай бо хүннердеги тодаргай чижектерге доктаап көрейн. Эрткен тос айларның экипажтар аразында чарыжының түүнелин үндүрдүвүс. Баш удур чугаалап каайн: хоочуннар бо удаада база-ла адын сыкпаан. Олар бо-дур: «ЭКГ-4,6» деп маркалыг № 4 экскаваторнун улуг машинизи Николай Дмитриевич Андрияновка удурткан экипаж чылдың тос айларында 487 муң кубометрниң орнунга 567 муң кубометрни, азы пландан ажыр 80 муң кубометр хөмүр-дашты казып тыпкан. Ук экипаж чылда алган социалистиг хүлээлгезин сентябрь 15-ке чедир-ле бүрүн боттандырыпкан. «Шахтержу алдар» деп херек демдээниң үшкү чергезиниң чоокта чаа эдилекчизи болган Николай Дмитриевичниң ол экипажы коллективке чарыштың бирги черин алганы дээш администрацияның 50 рубль шаңналын, чыл планын эрте күүсеткени дээш 100 рубльдің мактаал шаңналы-биле катай ап турары бо.

№ 3 экскаваторнуң коммунист Николай Маркелович Дресвянниковка удурткан экипажы эрткен тос айларда база-ла тергиин эки көргүзүглери-биле бисти өөрткен. Ол үениң дургузунда ук экипаж 200 муң кубометр даг массазын каскаш, чүдүрүп чорудар планныг онаалдазын 44 муң кубометрге ажыр боттандырын, чарыштың тиилекчизиниң негелдезин күүсеткен. Чылда ол талазы-биле социалистиг хүлээлгезин ол экипаж база-да ажыр боттандырып шыдаан. Мынчангаш ол экипажтың дөрт кежигүнери база-ла үстүнде өөрү дег шаңналмакталга четкен. Николай Маркелович болу бо будүрүлгениң хоочуннарының бирээзи, бо тодарадыкчы чылдың социалистиг чарыжының тиилекчизи деп херек демдээниң эдилекчизи болган мырынай бо байырлал будуузунде ук шудургу ажыл-ишчи база бир улуг өөрүшкүлүг болган: Тыва АССР-ниң Дээди Советининг Президиумунуң Чарлыы-биле республиканың алдарлыг даг-жызы деп хүндүлүг атты аная тывыскан.

База-ла эш Дресвянников биле кады ол хүндүлүг аттың эдилекчизи болу берген бистің өске бир мурнакчывыс Кадыргы Дөңгүр-ооловичи Бууларның юбилейге хуунда күш-ажылчы белээн дыңнадын каайн. Ол чер өрүмнээр сташоктуң машинизи болуп ажылдап турар. Тос айларда 550 метр черни өрүмнээр планын 109 хуу боттандырган.

— Разрезтің бо үеге чедир план күүселдезиниң дугайында кысказы-биле таныштырып көрүңерем, Андрей Андреевич?

— Тос айларының кысказы-биле чугаалапсымза-ла номчукчуларга билдине бээр. Хөмүр-даш тывыжының тос айларда планныг онаалдазы 380 муң тонна турган, а херек кырында коллектив ону 37,3 муң тоннага ажыр боттандырган. Хөмүр-даш казар черни белеткээр ажылдарның планын 103 хуу боттандырдывыс. Кол көргүзүг — продукция сайгарарының чыл планын коллектив күүседириниң кырында келген.

— Участоктар аразында чарыштың түүнээн силер бе?

— Ийе. Тос айларның болгаш үшкү кварталдың түүнелдерин өзугаар Чадаананың даг-транспорт участогу биле Каа-Хемнин даг участогунуң аразында чарыштың бирги черин каа-хемчилер (участок начальниги В. С. Елисеев) чаалап алган.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Ю. ЦЕДЕНБАЛДЫҢ ЧУГААЗЫ

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). «МАРН-ның үшкү съездининиң бежен чылынга болгаш МАР-ның чартык чүс чыл юбилейинге холбаштыр байырлалга киржири-биле СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневке баштаткан совет партия-чазак төлээлериниң бистің чүртка кээп, аян-чорук кылыры моол коммунистерге, бүгү ажылчы чоннарга ийи дакпыр байырлал болбушаан, моол болгаш совет улустарның улам быжыгып, ханылап турар бузулбас найыралының чайыннанчак херечизи болур» — деп, МАР-ның Министрлер Чөвүлелиниң анда болган калбак хуралынга МАРН ТК-ның бирги секретары, МАР-ның Улустуң Улуг Хуралының Президиумунуң Даргазы Ю. Цеденбал чугаалаан.

Ю. Цеденбал чоокшулап келген юбилейлерге алдар болдурган бүгү улустуң социалистиг чазыжының политиктиг улуг ужур-дузазын демдеглээн. Коммунизм тургузуп турар совет улустуң чедишкиннери-биле, СЭКП-ниң болгаш ССРЭ-ниң чазааның тайбыңы болгаш улустарның айыл чок чоруун быжыглаарынче угланган даштыкы политиказы-биле калбак массаларны таныштырарының ажылын улам калбартырының чугулазын ол демдеглээн.

Бузулбас моол-совет найыралды, Совет Эвилели биле Моолдун сырый кады ажылдажылгазын, оон Моолга берин турар бүгү талалыг дузаламчызын болгаш МАР-ның социалистиг орук-биле бурунгаар шимчээшкининге оон улуг ролюн пропагандалары база байлак совет дуржулганы өөренири, ону улам идепкейлиг, массалыг болдурары бистің эң чугула сорулгавыс болур — деп, Ю. Цеденбал чугаалаан.

ВДР-ге белек

БЕРЛИН. (СЭТА). ГДР-ниң ажылчы чоннары сөөлгү үш чыл дургузунда Вьетнам Демократтыг Республиканың ажылчы чоннарынга белек кылдыр 29 септелге-механиктиг мастерскааларны дамчыдып берген. Чоокку айларда база-ла ындыг 15 мастерскааларга дериг-херекселдерни ВДР-же чудуруп чорудар.

ГДР-ден барган 150 хире специалистер ындыг дериг-херекселдерни эптеп, ажылдадырынга болгаш ук чурттуң кадрларын белеткээринге киришкеннер. 100 ажыг вьетнам ажылчыннар ГДР-ниң будүрүлге черлеринге будүрүлге практиказын эрткен.

Амгы үеде ГДР-де радиотехниктерниң, электромонтёрларның болгаш машина тудугжуларының тускай эртемин бөлүк аныяк вьетнамнар өөренип турарлар.

ГФР-ниң чазааның төлээлекчизиниң медеглели

БОНН. (СЭТА). ГФР-ниң чазааның тускай төлээлекчизи аная ГФР-ниң канцлери Г. Шмидттиң Совет Эвилелиниге баар деп турары-биле холбаштыр медеглел кылган.

Федералдыг канцлер Москвага санал-онал солчур дээш баары дыңнаткан болгай деп төлээлекчи чугаалаан. Чугаа болза ийи таланың харылзааны ханыладыр күзелдиниң дугайында болгаш экономиктиг кады ажылдажылга талазы-биле ийи талага үргүлчүлелдиг хуусада ажыктыг кандыг чүүлү чедип ап болуруп тодаргайлап көөрү боон турар. Экономиктиг кады ажылдажылга дугайын тус-тус үе-чадага дугуржуп аптар болза, ГФР биле ССРЭ-ниң аразынга харылзааларның политиктиг байдалын экижидип база болур деп төлээлекчи чугаалаан.

ДЕЛЕГЕЙНИҢ ПРОФЭВИЛЕЛ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

БОНН. (СЭТА). Майда Франкфуртта ажыттынган делегей конференциязында 33 чурттуң демир-орук транспортунуң ажылчыннарының профэвилелдериниң, оларның иштинде Совет Эвилелиниң, Чехословакияның, ГДР-ниң болгаш Венгрияның төлээлекчилери, а ол ышкаш делегейниң профэвиледдер каттыжышкыннарының төлээлекчилери киржип турар.

ГФР-ниң немец профэвилелдериниң каттыжышкынының даргазы Г. О. Феттер конференцияның киржикчилеринге чүве чугаалаш, социалистиг чурттарның профэвилелдериби-биле харылзааны тургузуп, калбартканына байыр чедирген. Иниттилел системалары ылгалдыг-даа болза, амгы үеде социалистиг болгаш капиталистиг чурттарның профэвилелдериниң аралында «хөй-хөй айтырыглар талазы-биле калбак харылзаа» тургустунган — деп, ол медеглээн.

ЧАА БЕРГЕЛЕР

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АКШ-тың конгрезиниң каттышкан экономиктиг хомиссиязынга америк экономиканың таваржыш турар бергелерин чугаалашкан.

Бирги чергениң чугула чүүлдеринге, хамыктың мурнунда аъш-чем продуктуларынга өөртектериниң өскени америк хереглекчилериниң байдалынга аар уржуктарны чедиргенде, ажыл төлевирин болгаш өртектерни башкарарының чөвүлелиниң директору А. Рис чугаалаан. Ол ышкаш АКШ-та медицина хандырылгазының, эмкелгеге чытканы дээш хөлези, эмчилерге төлевир болгаш эмнер өртээ дыка улгадып турарын ол база демдеглээн.

Сөөлгү чылдарда АКШ-та чорудуп турар экономика политиказы ажаныңы үнезинин кудулаашкынының айтырыы чүгле шинтирлеттинмээн эвес, харын-даа улам шыңгыыраан болганда, ажык чок болган — деп, Гарвард университединиң профессору К. Гэлбрейт чугаалаан.

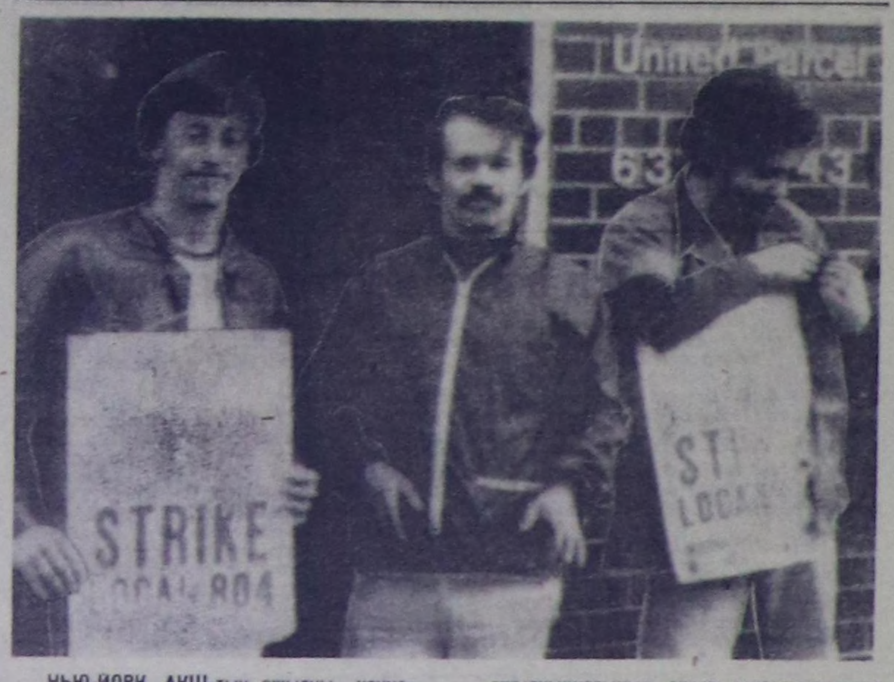

НЬЮ-ЙОРК. АКШ-тың ажылчы чоннары боттарының эрге-шөлээзи дээш кызымакчай демисежип турарлар. АКШ-тың Чөн талакы районнарынче посылкаларны, бандерольдарны чедирип турар «Юнайтед Парсел сервис» (ЮПС) компаниялардың ажылчыннарының ажыл сонсадыышкыны бир ай ажыг үргүлчүлеп турар.

ЧУРУКТА: ажыл сонсаткан ажылчыннар.

АП—СЭТА-ның телефотозу.

База катап ужурашкыже, найысылал Москва

ӨӨРҮШКҮНҮҢ, ЧОРГААРАЛДЫҢ СӨСТЕРИ

Улуг Тәрәзн чуртувустуң чүрзә Москва. Аңаа ным барыксавас, ону көрүп магадавас боор. Бүгү-ле оруктар Москваже шуушкан. Тыванның уран чүүл болгаш культура хүннериниң киржикчилери боттарының чогаадыкчы өчүдүн найысылалга бәраалгатнаш келгеннер. Олар зөткен хонуктарда найысылалдың культура, уран чүүл, чечен чогаал, музыка амыдыралы-биле улам ханы таныжып, улуг найысылалдың шыңгыы көрүкчүлериниң мурнунга оюн, концерт көргүзүп, ажыктыг, солун чүүлдерни хөйнү көрүп, билип алганнар. Чогаалчыларның, композиторларның, артистериң мурнунда чаа чогаадыкчы планнар төрүттүнүп, улам соруктуг, күжениишкинниг ажылдаар сорулгалар салдынган.

Моон адаанда найысылал Москвага Тыванның уран чүүл болгаш культура көрүлдезинге киржип чораан чамдык киржикчилерге сөс бердивис.

Чогаадыкчы арга-дуржулга солчулгазы, сеткил чүректиң ханызындан беседалар, каткы-хөг, байыр чедириишкиннери ол хүннерде кава-даа хайныккан. Совет Тыванның литература болгаш уран чүүлүнүң чедиишкиннеринге Москва адыш часкап байыр чедирип турган.

ЧУРУКТАРДА: солагай талазында—бистиң бөлүк аныяктарывыс ГДР-ден келген ажылчын делегация-биле ужуражыышкын үезинде. Оң талазында: үстүнде чурукта—Чайковский аттыг концерт зальында болган улуг концерт соонда байыр чедириишкини—соңгу үүктүң орус улустуң ниити ыр бөлүүнүң уран чүүл удуртукчузу Нина Константиновна Нешко ортузында тур. Адаанда чурукта: аныяк коллектив «Саянның» ыры, танцызы хөйну кайгаткан. Олар москвачылар-биле ужуражып турганнар. Шак ындыг бир ужуражыышкын «Н» шериг неззэнге болган. Саянчыларны олар чылыы-биле уткуп, байыр чедирген.

П. МАНЫЧЫНЫҢ фотолары.

И. Г. МИНИН.

Тыва АССР-ниң культуразының алдарлыг ажылдакчызы

— Москва дээрге бистиңдаа, даштыкы-даа чурттарның сураглыг артистериниң, мраажыларының, ансамбльдериниң киржилгезп-биле хөй-хөй концерттер хүн бүрү болуп турар улуг хоорай болгай. Москвачыларның сонуургалын дорааи-ва чаалаа аары ындыг белеп эвес. Ынчалзажок бистиң Чайковский аттыг залга көргүскен баштайгы концертиниске көрүкчүлер дыка хөй болду. Концерттиң номерлери удаа-дараа солушкаа тулум, көрүкчүлерниң адыш часкаары улам-на дыцзып турду. Ылангыя улусчу хөгжүм хеекселдериниң оркестриниң үделгези-биле танцылар, ырларны залда олурганнар диңмиттиг адыш часкаашкынары-биле уткуп турганнар.

Черле ынчаш оон соонда-даа көргүскен концерттериниске ол оркестр көрүкчүлериниң кичээнгейин бо-ла хаара туда бээр турган. Көргүзүү доозулганда безин биске чедип келгеш, хөгжүм хеекселдериниң адын, олариың тургузуун, үүгүн сонуургал айтырын турарлар хайы хөй болду.

Бир-тээ мен оон удуртукчузу болгашымда, оркестриниң дугайында каш сөстеи чугаалаа көрейн. Улусчу хөгжүм хеекселдериниң оркестри Кызылдың уран чүүл училищезинге организастаттынга-ла чыл бөзин четпээн. Ынчалзажок ында ойнап турар сургуулдарның улуг сонуургалының болган кызымак белеткелиниң түүпелинде ол кыска үениң иштинде мергежил талазы-биле орааночок өскен. Эгезинде оркестр үүгле тыва аялгаларны колдап ойнап турган болза, эм нарын симфония музыказын безин күүседип шыдаар апаргап. Оон бир тодаргай чяжээ Москвага көргүскен улуг концертиниске оркестриниң Алексей Чыргал-ооллуң «Челер-оюн» деп увертюразын күүсеткени болган шинти ырны, тыва танцыларны үдээнэ болур.

Оркестриниң составында 45 кижи бар. Олардың хөй кезии чаизыга, бызаанчыга, ыгилге, лимбиге хостуг ойнап турар кылдыр өренип алганнар. Оон ацгыда баянга, кагар болгаш ыяштан кылган үрер хеекселдерге—флейтага, гобойга, кларнетка ойнаар улустарывыс база хөй.

Улуг чуртувустуң найысылалы Москвага болган тыва литератураның болгаш уран чүүлдүң хүннеринге киришкеннивис биске бир дугаар парын шылгалда болган. Ол шылгалданы чедиишкиниг дужаганывыс үүгле орхестрнең ойнакчыларынга эвес, харын концерттиң бүгү киржикчилеринге улуг өөрүшкү.

Д. К. ХҮРЕШ-ООЛ,

композитор

Тыва литератураның болган уран чүүлдүң чедиишкиннериниң көрүлдезиниң Москвага хүннери чедиишкиниг доозулган. Москванын Чайковский аттыг концерт залынга нинти көрүлде зөткенинин соонда, Композиторлар бажынынга А. Чыргал-ооллуң, Р. Кенденбильдин база мээн чогаалдарымны Улуг театрының симфония оркестри ойнап күүсеткен. Улуг хөгжүм чогаалдарындан А. Чыргал-ооллуң скрипкага концерти, Р. Кенденбильдиң оркестрге сюитазы, оон ынай мээн хылдыг хөгжүмге болгаш литаврга концертимнин сөөлгү кезээн ойнаан. Аңаа улуг жанрдан аңгыда, камера хөгжүмү Р. Кенденбильдин хылдыг хөгжүмүнүң квартединиң финалын, мээн квартедимниң 2-ги кезээн, фортепьянога танцыларны А. Гололобовтуң күүсеткенин москвачылар диңмиттиг адыш часкаашкынары-биле утпаан. Композиторлар бажыңынга концерт соонда күүсеттинген чогаалдарывыс талазы-биле РСФСР-ниң Композиторлар эвилединиң секретариадынга сайгарылга болган. Орта Р. Щедрин, А. Флярковский болгаш оон-даа өске сураглыг композиторлар тыва хөгжүмүн шын оруктан, шапкын хөгжүп орарын демдеглээн. Бистиң чогаалдарывыстың түскай национал хевирлиин, татар, бурят, казах хөгжүмден ылгалдыын онзалап демдеглээн.

Тыва хөгжүм чогаалының сайгарылгазының түннелинде Тывага композиторлар эвиделин тургузун болурун бадыткаан. Москвага болуп эрткен тыва литератураның болгаш уран чүүлдүң хүннери тыва музыка чогаалының моон ынай хөгжүлдезинге онзагай үе-чаа боop, шапкын бурунгаарлаарынга улуг идигни бээр дээрзинге идегевес аргажок.

ТАТЬЯНА БАЛДАН.

Кызылдың уран чүүл училищезинин сургуулу

— Улуг совет чуртуң чүрзә Москвага болуп эрткен тыва уран чүүлдүң хүннеринге киржир кайгамчык аас-кежии менээ база таварышты. Уран чүүл училищезинде өөренип турар эш-өөрүм-биле кады Иван Григорьевич Мининиң тургусканы тыва хөгжүм хеекселдериниң оркестринде бызаанчыда ойнап дурар мен. Москвага болган концерттерге көрүкчүлер бистиң оюнувусту улуг сонуургады, чылыы-биле хүлээп алды. Номер бүрүзүн диңмиттиг адыш часкаашкынары-биле үдеп турду.

Менээ болгаш эш-өөрүмге Москва-биле, оон ажыл-ишчи чону-биле, культураның, төөгүнүң тураскаалдары-биле таныжылга онзагай солун болган амыдыралга уттуңдурбас артар. Улуг орус композитор Петр Ильич Чайковскийниң торүттүнген чери Клинге чедип, оон музейи, ажыл-амыдыралы-биле таныжылга биске база кончуг солун болган. Тыва уран чүүлдүң хүннери уран чүүл училищезинин сургуулдары бистерге моон сонгаар эки кызыл өренирин, боттарывысты уран чүүлге төлептиг бараан болурун даанды-рып турар.

Силерниң библиотекаңарга

ЧАА НОМ—ЧАА ӨҢНҮК

Бистиң чуртувустуң кайыдаа ном үндүрер черинге үнген чаа ном биске чаа эшке ужурашканывыс дег солун, оон-биле күзелдиваис-биле таныжын, оон арын бүрүзүнден амыдыралдың аңгы-аңгы адырларын, маадыларын билип алыр бис. Ындыг номнар хүн бүрүде ном садыгларының делгиирлеринге көстүп кээп турар.

Чүгле бистиң республиканың ном үндүрер чери безин чоокку үеде дыка хөй чаа номнарны үндүрген. Оларга С. Сарыг-оол, С. Сүрүң-оол олардың ийи томнуг чогаалдар чыындызы, М. Кенин-Лопсанның «Дээрийн көрүнчүү», М. Көжелдейниң «Эремаа», М. Эргепнин «Оглаа-доруг», М. Горькийниң «Болчаг», К. Аракчаанның «Элдептиг киш», Б. Доюндуутуң «Даг эзири», О. Охемчиктиң «Ажылчының шыпкышлы», С. Могилевскаяның «Ооллуң ады — Максимка», М. Лермонтовтуң «Ырбакчы», С. Тамбаның «Бичии дургун», С. Тәспайның «Чаптанчыг амытаннар» деп номнары хамааржыр. Бо номнар шупту тыва дылда үнгүлээн. Олар силериниң библиотекаларыңарда бары чугаажок.

Чонтуң аас чогаалы — чечен чогаалдың өзээ, оон өгеи болгай. Тыва улустуң тоолларын республиканың дыл, литература болгаш төөгүүнүң өртемнинчилел институду чыып, түскай номнар кылдыр үндүрүп келген. Ук тоолдарының чаа чыындызы бо чылын «Арзылан Мерген» деп ат-биле үнген. Ында «Күчүн-Хүрец аъттыг Хүрү-Маадыр», «Чеди харлыг Хан-Төгүлдүр», «Күскежи Өскүс-оол» дээн ышкаш 16 чаа тоолдар кирип турар. Тоолдар номунуң чав чыындызын О. Дарыма, Ч. Куулар тургускан, редактору Ю. Кюнзегеш, а чурук класталгазын Тыва АССР-ниң Күрүве шаңналының лауреады С. Ланзы кылган.

Артист ишке байгы күжүп үзе салгаш,

Алдар оруун өрү базып үнүп келдиң.

Сураглыг совет шүлүкчү Степан Щипачевтуң бо одуруглары-биле РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң улустуң артизи Владимир Базыр-оолович Оскал-ооллуң «Тыва цирк» деп ному эгелээр. Ук номда тыва цирктиң төөгүзүн, оон эрткен оруун чугаалап турар. Номнуң канчаар төрүттүгениниң дугайында эге үүлүнде В. Оскал-оол тайылбырлап бижээн. «Тыва цирк» деп чаа ном колдуунда-ла көрүкчүлериниң күзелин ёзугаар бижиттинген. Ону журналист Алексей Чараш-оол чеченчидип бижээн боop турар. Редактору —чогаалчы Алдын-оол Даржаа, а чурук каасталгазын Михаил Петров кылган. Бо номдан тыва цирктиң болүүнүн дугайында делгеренгейн-биле билип ап болур силер. Номда боттуг фактылар, делегейниң аңгы-аңгы чурттарының солуннарындан үзүндүлер киирип турар. Чеди эгелерден тургустунган бо номда төөгүлүг чуруктар, фоторепортаж кирип турар. Чуруктар колдуунда-ла В. Б. Оскал-ооллуң хуузунда чыылдазындан алдынган.

Тыва циркти сонуургавас кижи кайда боор. Ынчанганда оон төөгүзүн, эрткен оруун билип алырына В. Б. Оскал-ооллуң «Тыва цирк» деп сактышкынныг ному улуг дузалыг. Бо номну база үстүнде адаанывыс чаа номнарны боттарыңарның хуу библиотекаңарга немей садып алыңар. Ном дээрге эртемнериң үнер дөзү, уганмедерелдің чырыкчызы-ла болгай.

В. СЕРЕН-ООЛ.

ҮЕЖИЛЕРИВИС ДУГАЙЫНДА

«Кайгамчык кижилериниң амыдыралы» деп серия-биле чоокта чаа парлаттынган «Чаартыкчылар» деп чыындының эпиграфы А. М. Горькийниң дараазында состеи болган: «Бистиң чуртувуска кандыг-даа ажыл чуртту чаартырының, ону өөс-биле, ажылхерек-биле каастаарының уран аргазы болган турар ужурлуг».

Улуг чогаалчының оттур көрүүшкүүнүн амыдырал бадыткаан. Эрткен беш чылдарда чеже-чеже сураглыг маадырлар турбады дээр. Социалистиг чарыштың, ол ышкаш «коммунистиг күш-ажыл дээн ишимчээшкиниң эгелекчилерин кым-даа утпаан.

«Чаартыкчылар» деп чыындыда ажылчын аңгының төлээлери он беш сураглыг кижилериниң намдарларын киргген. Ында баштайгы коммунистиг субботникти организакчызы Иван Бураковтуң, Донбасста сураглыг шахтёр Алексей Стахановтуң, дарган Александр Бусыгиниң, машинист Петр Кривоностуң дээш өскелериниң-даа дугайын төөгээн.

Сураглыг өөс-таавычы Валентина Гаганова, Магнитвайның домначызы Константин Хабаров дээш бистиң кайгамчык үежилеривис дугайын ыындыдан сонуургаар бис.

Тоску беш чылдың планныг онаалдаларын күүседир дээш бүгү улусчу социалистиг чарыш кайда-даа хайныккан амгы үеде үлетүрде, көдээ ажыл-агыйда, транспортта болгаш өске-даа адырларда чаартыкчылар дугайын кымдаа улуг сонуургал-биле номчууру чугаажок.

Б. УСТРОЕВ.

Улуг-Хем район.

СОЛУН МАРКАЛАР

В. И. Ленин-биле кады партияны организасташкан, Совет күрүнеин үндезилешкен чурттуң алдарлыг оолдар, кыстары революсчуларны бистиң улус кезээде бодап, сактып чоруур. Бо чылдың августа «Коммунистиг партияның болгаш Совет күрүнеиниң алдарлыг кижилери» деп болүктен үш янзы почта марказы парлаттынган.

Ленинниң кады төрээн дүңмазы Дмитрий Ильич Ульяновтуң чуруундан ол маркаларның бирээзин кыган. Ол чурукту Ульяновтарның ог-бүле альбомунган алган. Дмитрий Ильич студент чылдарында-ла бодунуң амыдыралын революсчу шиймээшкин-биле холабаштырган. Россияның аңгы-аңгы хоорайларынга ол партия ажылы кылып чораан. Партияның II съездизиниң делегады Д. Ульянов Крымга большевиктериң баштыңчыларыбиле кады партияның чажыт ажылын кылып турган. Революция соонда совет кадык камгаалалының организакчыларының бирээзи болган.

Ол марка ногаан оңнуг, 04 копеек ортектиг, чурукчузу Борис Трифонов.

Совет Эвилелиниң Маршалы, хамааты дайынының сураглыг маадыры, Совет Чепсектиг Күштериниң үндезилекчилериниң бирээзи Семен Михайлович Буденнийга ол маркаларның бирээзин тураскааткан.

Маркада полководчу маршал хептиг. Марка куу ногаан оңнуг, 04 копеек ортектиг. Ону чурукчу Петр Бендель күүсеткен.

Контрреволюсчулар-биле демиселге удуртукчуларының болган организакчыларының бирээзи Вячеслав Рудольфович Менжинскийге тураскааткан марканы ол-ла үндүрүлгеде база киргген. Революция мурнунда большевиктериң солунунуң редактору чораан хоочун коммунист Октябрь революциязының соонда, Дзержинскийниң соратнигы, оон удуртуагазыбиле ажылдап чораан, Дзержинский мөчээн соонда ОГПУ-ну баштап турган.

Менжинскийниң чуруун чурукчу Василий Ораов маркада хүрец оңнуг кылган, ортээ 04 копеек.

Россияга 400 чыл бурунгаар бир дугаар үжүглел ному парлаттынган. Ол юбилейге тураскааткан марка база бар. Ында үжүглелдің ажыл каан арны болгаш типография демдээ, оон чогаадыкчызы Иван Федоров. Оон чурукчузу Герман Комлев. марканың ортээ 04 копеек.

Совет чурукчулар Кончаловский, Грабарь, Калинин Нисско, Чуйков болгаш Зарданяның чураан ажылдарындан кылган маркалар база бар. Совет спортчуларга, төөгүлүг хоорайларның тураскаалдыг бажыңнарынга, черлеринге тураскааткан ындыг янзылыг маркаларны санап бижиир болза дыка хөй.

Румынияның фашистиг эзелелден хосталганының 30 чылын чоокта чаа демдеглээн болгай. Чурукчу Виктор Пименковтуң чураны—Совет болгаш румын күрүне туктарының баарында Бухарестиң хостакчызы Совет дайынчының тураскаалы. Марканың ортээ 06 копеек.

И. ВАКС.

Бүгү-эвилелдің филателистер иитилелиниң баштаар черинің улуг референтизи.

ЧАА ЧЕМПИОН

Шыдыраа талазы-биле хоорайның бирги чери дээш маргыллаа доозулган. 1974 чылда Кызылдың чемпиону атты хоорайның уругларының эмнелгезиниң ажылдакчызы Виктор Стифоров чедип алган. 24 харлыг аныяк шыдыраачы кымга-даа уттурбаан. Ол сөөлгү, сески салыгда бирги разрядны Н. Онуфриев-биле агы-биле ойнаан. Оон удурланыкчызы бурунгу индий камгаалалды шилип алган, эге көштер үезинде-ле хыска талазынче солун четтиргенен. Ак тала кара ноян баарынче хамык бодаларын мөөцеп эгелээн. Халдаашкын ноян талазынга болуу чайлаш чок апаргаан. Ноян баары чанагашталы берген, хергелер эге турушторында хевээр, ажыл чок арткан. Бода четпео орган Н. Онуфриев мөрзеин базыртыпкаш, ол көштүң соон дарый дужун берген.

Республиканың «Спартак» эки тура спорт аитилелиниң чемпиону, санатехник Леонид Мохов шинтирлиг сөөлгү оюнга Ю. Беловту бүзүрелдиг удуп алган, 6,5 саннык болуп, ийиги черже үнгген.

Сески салыгда А. Борзенко В. Бай-Караны, П. Беркович, С. Наскылды, А. Маспын-оол В. Кудиювту, Дамбуу Ондар Д. Канчыыны уткан.

5,5—5,5 саннарлыг инженер Ю. Белов биле башкы П. Беркович үшкү, дөртү черлерни эзелээннер. Ынчалза-даа маргылданың түннелин үндүрерде Бухгольцтуң системазын судья коллегиязы удуртулга болдурган. Ол системаны өзүгаар деп санныг ойнакчылардың кадыг черни алганын тодарадырда, ойнакчыларның карточкаларын барымдаалап кылыр. Кажан Ю. Беловтуң карточказын алгаш, оон ойнаан 8 шыдыраачызының маргылдаа үезинде алган саннары П. Берковичиниң ойнаан кижилериниң саныдан чаңгыс-ан хөй болган. Ынчангаш Ю. Белов шаңналдыг үшкү черни, а П. Беркович дөрт дугаар черни эзелээн.

Д. САЛЧАК.

маргылдааның кол судьязы.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ОКТЯБРЬ 24-ТЕ

МОСКВАДАН

13.30—Дамчыдылгалар программазы.
13.35 — Оңнуг телекөргүзүг. **«Чурук бүрүзүнде—күн».**
13.50—Медээлер.
14.00—Оңнуг телекөргүзүг. Узбекистанның уран чүүлүнүң мастерлериниң концерти. Ташкентиден дамчыдылга.
15.30—15.40 Чапсар.
15.40—**«Миллионнарның лениншчи университеди». «Харыысалганың хемчээли». Волгоградтың трактор заводунда соцчарыныты организастаанының дуржулгазындан.**
16.10—**«Бо Васька кымга хереглеп?»** деп эртем тайылбырлыг кинонуң баштайгы көргүзүү.
17.10 — Оңнуг телекөргүзүг. **«Балет дугайында». «1974 чылдың Күрүне шаңналынга киргген». ССРЭ-ниң улустуң артизи М. Плисецкая Р. Щедриниң «Анна Каренина» деп балединде.**
18.00—«Ye». Информастыг программа.
18.30—Спортчу программа. 1. Оңнуг телекөргүзүг. Футбол. УЕФА-ның кубогу. **«Динамо»** (Дрезден)—**«Динамо»** (Москва). ГДР-ден дамчыдылга. 2. Оңнуг телекөргүзүг. Спортчу гимнастикага делегей чемпионаты. Болгариядан дамчыдылга. 3. Шыдыраага делегей чемпионаты.

КЫЗЫЛДАН

19.15—**«Найыралывыс күжү».**
19.45—Уругларга. Мультфильм.
19.55—Телемедээлер.
20.10—Чарлаалар, реклама.

МОСКВАДАН

20.15—Оңнуг телекөргүзүг. **«Тибонуң ог-бүлезиз»** деп хөй сериялыг уран-чечен телефильмниң баштайгы көргүзүү. 5-ки сериязы.

КЫЗЫЛДАН

21.20—Телемедээлер.

МОСКВАДАН

21.30—**«Поэзия».** С. Никитин.
21.45—Оңнуг телекөргүзүг. **«Шыдаар силер бе?»** деп викторина.
23.00—23.00—«Ye». Информастыг программа.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

ОКТЯБРЬ 24-ТЕ

«НАНЫРАЛ»: **«Океан»** 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 20.40 шактарда.

«ПИОНЕР»: **«Катя болгаш крокодил»** 9.30, 10.50, **«Мээн оңнуктерим»** 14.10, 15.50, 17.30, **«Юлиана»** 12.10, 19.10, 21.10 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: **«Өтбелериниң кыйгызы»** 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: **«Санниковтуң чери»** 15.00, 16.40, 18.20, 20.00 шактарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА БАЖЫҢЫ: **«Шортанның айыткалы-биле»** 16.30, **«Ажыл чок ор улус»** 18.00, 20.00 шактарда.

БҮДҮРҮЛГЕЛЕРНИҢ, ОРГАНИЗАЦИЯЛАРНЫҢ УДУРТУКЧУЛАРЫНЫҢ КИЧЕЭНГЕЙИНГЕ!

Уругларга байырлал белектериниң коллективтиг чагыгларын Кызыл-садыг 1974 чылдың октябрь 24-тен ноябрь 2-ге чедир хүлээп алыр.

Чагыгны дараазында адресне киирер: Кызыл хоорай, Октябрьская кудумчузу, 29, Кызыл-садыгның оргкилдизи.

КЫЗЫЛ-САДЫГНЫҢ ДИРЕКЦИЯЗЫ

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ Индекс 667000

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчузу, бажыңы № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторнуң 24—63, редакторнуң орлакчыларының 35-24, пропаганда киллизинин 23-54, харыысалгалыг секретарының 23-35, партийже амыдырал киллизинин 37-13, культура киллизинин 23-54, көдээ ажылагый киллизинин 21-47, улетөөр киллизинин 22-64, чагаа киллизинин 41-27, информация база совет тургузуг киллизинин 20-60, бухгалтериянын 31-75, корректорларының 27-41, Солун келбейн барганда 32-75 телефонче болгаар.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР

ТИРАЖЫ 16056. ЧАГЫГ № 250

ТС—01129

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Ном үндүрер дер, полиграфия болгаш ном садыының талазы-биле эргелелиниң типографиязы. (Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчузу, бажыңы № 1)